

Nr 23.

Ankom till riksdagens kansli den 15 mars 1927 kl. 10 f. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion angående upprättande av en riksstambok för avelsdjur av ardenneras.

(2:dra avd.)

I en inom riksdagens andra kammare väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion, nr 108, av herrar *Gardell* i Gans och *Johanson* i Hallagården, har hemställts, att riksdagen ville besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville uppdraga åt stuteriöverstyrelsen eller annan att upprätta en riksstambok för avelsdjur av ardenneras.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för denna framställning, får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har i vederbörlig ordning införskaffat stuteriöverstyrelsens utlåtande över motionen, vilket såsom bilaga fogats vid detta utlåtande (bil.).

Vad först vidkommer motionärernas hemställan, så framgår av stuteriöverstyrelsens yttrande att ett bifall till densamma skulle innebära åtgärder av ganska vidlyftig och kostsam art. Motionärernas önskemål skulle alltså i varje fall icke kunna utan vidare genomföras i den av dem föreslagna formen. Utskottet finner sig därför böra avstyrka framställningen.

Utskottet.

Med hänsyn till vad i förslagets motivering anförts har utskottet emellertid ansett ett uttalande för egen del påkallat. Såsom huvudsakligt skäl för sin hemställan ha motionärerna åberopat vissa uppgivna förhållanden beträffande den av avelsföreningen för svenska ardennerhästen bedrivna stamboksföreningen. Särskilt vända sig motionärerna mot en av avelsföreningen inrättad avgift för hingstägare av en krona för varje av hans hingst betäckt sto. Enligt uppgift i motionen skulle det ha inträffat att, då ägare av hingstar icke erlagt dylika avgifter, föreningen låtit tillkännagiva, att efter hingstarna fallna föl, födda visst år, ej kunde bliva föremål för registrering.

Utskottet har icke kunnat undgå finna vad sålunda skulle hava inträffat, vara från vissa synpunkter anmärkningsvärt. Vad angår själva inrättandet av avgiften, så anser sig utskottet till en början böra framhålla, att detta knappast synes stå i överensstämmelse med de av stuteriöverstyrelsen fastställda stadgarna för föreningen. På någon närmare prövning angående behovet och lämpligheten i och för sig av denna avgift anser sig utskottet icke här böra ingå. Däremot anser sig utskottet kunna bestämt uttala

såsom sin mening, att de påföljder, som enligt vad ovan nämnts skulle hava förekommit i fall då avgifter ej inbetalts, måste anses betänkliga. Det synes nämligen uppenbart, att sättet för indrivning av avgifterna icke får vara av beskaffenhet att — såsom här skulle vara fallet — rentav kunna åstadkomma oreda i den av staten understödda premieringsverksamheten. Utskottet anser sig här kunna stanna vid de gjorda uttalandena. Givetvis förutsätter utskottet därvid, att de förhållanden, varom här är fråga, äro föremål för uppmärksamhet från vederbörandes sida.

Under åberopande av det ovan anförda hemställer utskottet,

att förevarande motion II: 108 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 14 mars 1927.

På jordbruksutskottets vägnar:

O. NILSSON.

Närvarande: se utlåtande nr 20.

Reservation

av herr *Andersson* i Grimbo.

Bilaga.

Till riksdagens jordbruksutskott.

Sedan utskottets ordförande i skrivelse den 4 februari 1927 till statsrådet Sigurd Ribbing anhållit om utverkande av Kungl. Maj:ts befallning till stuteriöverstyrelsen att avgiva yttrande i anledning av en inom andra kammaren väckt motion, nr 108, angående upprättande av en riksstambok för avelsdjur av ardenneras,

har Kungl. Maj:t genom nådig remiss samma dag anbefallt styrelsen att senast den 21 innevarande februari till utskottet överlämna det begärda yttrandet.

I anledning därav får stuteriöverstyrelsen anföra följande.

Såsom i motionen angives, är stamboksföring av avelsdjur ett nödvändigt komplement till allt ordnat och målmedvetet arbete inom husdjursaveln. Detta har givit anledning till, att även för vårt lands hästavel sedan många år tillbaka upplagts och förts stamböcker av olika slag. Till en början omfattade dessa i regeln alla förekommande hästraser inom ett län eller en provins, men utvidgades sedermera till särskilda *rasstamböcker*, var och en avseende en bestämd hästras inom landet i dess helhet. För närvarande föras följande statsunderstödda rasstamböcker, nämligen:

svensk stuteribok för fullblod, utgiven av jockeyklubben;

stambok för ädla hästar inom Sverige, utgiven av föreningen för den ädla hästavelns befrämjande, vars stadgar av stuteriöverstyrelsen fastställdes den 22 februari 1916;

svenska ardennerstamboken, utgiven av avelsföreningen för svenska ardennerhästen, vars nu gällande stadgar fastställdes av stuteriöverstyrelsen den 17 november 1923; samt

rasstambok för nordsvenska hästar, utgiven av styrelsen för hingstuppfofningsanstalten å Vången enligt av stuteriöverstyrelsen den 20 april 1915 fastställda stadgar.

Förutom ovannämnda, hela riket omfattande stamböcker, utgives även en statsunderstödd rasstambok över ädla hästar i Skåne, enligt av stuteriöverstyrelsen den 24 juli 1914 fastställda stadgar. Denna stambok torde möjligen redan under innevarande år, eljest under 1928, komma att sammanföras med den av föreningen för den ädla hästavelns befrämjande utgivna stamboken.

För rasstamböckers utgivande åtnjutna statsbidrag, vilka ursprungligen bestredos av ett utav riksdagen årligen beviljat extra statsanslag å 10,000 kronor, anvisas numera av Kungl. Maj:t från avkastningen av statens hästavelsfond eller från de till statsverket inflytande inkomsterna av totalisator-vadhållning vid kapplöpningar och travtävlingar.

Dessa statsunderstöd hava under de senare åren utgått med följande belopp, nämligen:

år 1924:

till jockeyklubben, för utgivande av svensk stuteribok för fullblod	kronor	1,000:—
» föreningen för den ädla hästavelns befrämjande	»	2,000:—
» Skånes stuteribokstyrelse	»	3,500:—
» avelsföreningen för svenska ardennerhästen	»	11,250:—
» styrelsen för hingstuppfofningsanstalten å Vången	»	3,500:—

år 1925:

till jockeyklubben, för utgivande av svensk stuteribok för fullblod	kronor	1,000:—
» föreningen för den ädla hästavelns befrämjande	»	1,000:—
» Skånes stuteribokstyrelse	»	3,000:—
» avelsföreningen för svenska ardennerhästen	»	9,500:—

år 1926:

till jockeyklubben, för utgivande av svensk stuteribok för fullblod	kronor	1,500:—
» Skånes stuteribokstyrelse	»	2,500:—
» avelsföreningen för svenska ardennerhästen	»	10,000:—

Under de båda senaste åren hava icke några statsbidrag utgått för den stamboksföring, som ombesörjes av styrelsen för hingstuppfödningssanstalten å Vången, enär för ändamålet funnits från föregående år besparade medel; ej heller har under år 1926 föreningen för den ädla hästavelns befrämjande erhållit sådant bidrag.

Den inom andra kammaren väckta motionen nr 108 åsyftar allenast upprättande av en riksstambok för avelsdjur av ardenneras, men givet torde vara att, om stamboksföring av hästar över huvudtaget bör äga rum genom statens försorg, dylik stamboksföring bör avse icke blott ardennerhästar utan även hästar av övriga inom riket premieringsbara hästslag, nämligen ädla hästar, hästar av nordsvensk eller gudbrandsdalsk ras samt hästar av clydesdaleras.

Arbetet med en sådan stamboksföring skulle emellertid bliva både omfattande och dyrbart. Enligt från avelsföreningen för svenska ardennerhästen inhämtade uppgifter hava utgifterna för tryckning och distribuering av de tio sista banden av ardennerstamboken uppgått till följande belopp, nämligen:

år 1916	kronor	14,240: 32
» 1917	»	11,795: —
» 1918	»	32,500: —
» 1919	»	29,462: 90
» 1920	»	26,377: 10
» 1921	»	16,090: 50
» 1922	»	14,054: 35
» 1923	»	15,798: 89
» 1924	»	28,067: 01
» 1925	»	12,498: 04

För stuteriöverstyrelsen tillgängliga uppgifter rörande kostnaderna för utgivandet av den nordsvenska stamboken utvisa, att dessa under de senare åren uppgått till följande belopp, nämligen:

år 1920	kronor	4,455: 67
» 1921	»	10,428: 89
» 1922	»	1,081: 40
» 1923	»	4,241: 53
» 1924	»	6,419: 72
» 1925	»	3,500: 75

Kostnaderna för utgivandet av stamboken för ädla hästar inom Sverige äro icke kända av stuteriöverstyrelsen, men de hava sannolikt icke uppgått till så höga belopp, som för de båda ovannämnda stamböckerna.

Det torde här böra meddelas, att ardennerstamboken sedan år 1904 ut-

kommit med 17 band, att den nordsvenska stamboken utkommit med ett band 1915, ett band 1921 och ett band 1924, att av stamboken för ädla hästar inom Sverige utkommit endast två band sedan år 1918, att av rasstamboken för ädla hästar i Skåne utkommit fyra band, det första 1916 och det sista 1924, samt dessemellan supplementhäften, ävensom att svensk stuteribok för fullblod (förut benämnd nordiska stuteriboken) utkommit i nio band, det första 1872 och det sista 1925.

Till ovannämnda kostnader för utgivande av stamböckerna komma utgifterna för sekretariat och för insamlande av primäruppgifter om hästarna. Dessa senare utgifter hava för ardennerföreningen sedan år 1922 uppgått till omkring 12,000 kronor om året.

Skulle staten övertaga stamboksföringen av hästar, torde detta icke kunna tillgå på annat sätt, än att inom stuteriöverstyrelsen eller annan myndighet, som finge detta uppdrag sig anförtrott, inrättades en särskild avdelning för stamboksföring, bestående av åtminstone en ordinarie tjänsteman med ett eller flera extra biträden. Visserligen ombesörjes riksstamboksföringen av andra husdjursraser inom lantbruksstyrelsen utan att för ändamålet kräves någon vidlyftigare organisation, men härvid är att märka, att i dessa fall det huvudsakliga stamboksarbetet utföres av avlönade statskonsulenter. Någon fullständig motsvarighet till dessa finnes icke beträffande hästaveln. De av Kungl. Maj:t förordnade sex ordförandena i statens hästpremieringsnämnder hava visserligen till åliggande att — mot en jämförelsevis ringa ersättning — utöva konsulentverksamhet, en var inom sitt distrikt, och det kunde måhända åläggas dem, om ersättningen ökades, att insamla och till den centrala myndigheten insända primäruppgifter för stamboksföringen, men i alla händelser skulle därstädes erfordras ett samlande och bearbetande av uppgifterna samt deras befordrande till trycket, för vilket allt arbetskrafter nu saknas. Kostnaderna härför låta sig svårigen beräkna, men sannolikt skulle de ganska avsevärt överstiga de sammanlagda belopp, varmed staten nu understöder stamboksföringen.

Enligt inhämtad uppgift är för stamboksföringen av hästar i Norge i lantbruksbudgeten för år 1927—1928 uppfört ett anslag av 34,550 kronor.

En annan betydande svårighet vid upprättandet av en riksstambok för hästar förefinnes därutinnan, att allt det sedan många år tillbaka av stamboksföreningarna samlade och för deras stamböcker grundläggande materialet är dessas enskilda tillhörighet och givetvis icke kan få anlitas för riksstamboksföringen, i varje fall icke utan överenskommelse med vederbörande föreningar, om sådana skulle kunna träffas, vilket måhända kan betvivlas. Skulle icke detta material ställas till statens förfogande, så finge rasstamboksföringen börjas med de uppgifter, som hädanefter kunna erhållas, och det skulle alltså säkerligen dröja många år, innan riksstamboken finge det värde för hästaveln, som de enskilda stamböckerna nu äga.

Stuteriöverstyrelsen anser sig slutiigen böra med anledning av de anmärkningar, som i motionen riktats mot ardennerföreningens upptagande av avgifter för anteckningar i stamboken, lämna följande upplysningar.

Enligt föreningens, av stuteriöverstyrelsen fastställda stadgar är ägare till i stamboken eller fölregistret intagen häst skyldig, bland annat, att för intagning i stamboken, hingstliggaren eller fölregistret av därtill anmälda hästar erlægga av föreningen vid årssammanträde bestämda avgifter. Dessa utgöra 25 kronor för inregistrering av hingst, 5 kronor för inregistrering av sto och 2 kronor för intagande av föl i fölregistret. Stadgarna innehålla icke någon föreskrift om skyldighet för hingstägare att erlægga den

i motionen anmärkta avgiften av 1 krona för varje av hans hingst betäckt sto, men beslut om sådan avgift lär ändock hava i vederbörlig ordning fattats av föreningen. Någon befogenhet för staten att ingripa mot en enskild förenings beslutanderätt i sådant avseende lär icke förefinnas. Det enda medel, som synes stå staten till buds för att påverka föreningen i nu åsyftad riktning, torde vara att såsom villkor för föreningens åtnjutande av statsbidrag stadga, att föreningen icke må avkräva sina medlemmar andra än av Kungl. Maj:t eller vederbörande myndighet godkända avgifter. Det torde dock kunna ifrågasättas, huruvida icke föreningen i detta fall hellre skulle avstå från statsbidraget, 10,000 kronor, än från upptagandet av avgifter, som under de senare åren betydligt överstigit nämnda belopp. Enligt uppgift från föreningen uppgingo ovan nämnda betäckningsavgifter under år 1926 till 22,286 kronor.

I detta sammanhang bör framhållas, att ardennerföreningen verkar för ardenneravelns befrämjande icke blott genom stamboksföring utan även på många andra sätt, vartill föreningen sättes i tillfälle genom de inflytande avgifterna. Sålunda bidrog föreningen exempelvis till riksavelsdjurstställningen i Stockholm år 1925 med icke mindre än omkring 25,000 kronor av egna medel.

Stuteriöverstyrelsen torde icke hava att i den föreliggande frågan uttala något eget omdöme om förslagets lämplighet eller olämplighet i vidare mån än av det ovan sagda framgår. Skulle Kungl. Maj:t och riksdagen finna skäl ålägga styrelsen att upprätta och föra en riksstambok över hästar, kan detta givetvis fullgöras, om därför nödiga arbetskrafter och penningmedel ställas till styrelsens förfogande. Något närmare ingående på frågan, huru en dylik uppgift skulle organiseras, torde för närvarande icke påkallas.

I behandlingen av detta ärende hava deltagit, förutom undertecknade Lindström och Nyborg, fullmäktige i stuteriöverstyrelsen översten friherre W. H. von Essen och förste hovjägmästaren friherre H. O. Ramel.

Stockholm den 18 februari 1927.

ALB. LINDSTRÖM.

Mart. Nyborg.
föredragande.

Lennart Idén.